

עין משפט
נר מצוה

קא:

פשיטא אָמַר רבא דא נצרכא בו'. השתא ק"ד דמיירי ששמי הספיות של אדם אחד ולהכי פריך פשיטא וכשאין קשורות אין מטלטלין דגזירה שמה יפול החפץ אל המים ומטלטל מרה"י לכרמלית ואחי לאתויי אע"ג דלעיל גבי ז' בתים (דף זא.) לא גזרינן דילמא אחי לאתויי הכא בסקפיות דלא קציעי איכא למיגזר טפי דילמא נפיל ומסיק לא נצרכא אלא לערז ולטלטל וקמ"ל דעירוז מהי' בסקפיות אע"פ שאין קצועות שס"ד ק"ד^[1] כיון שאין עמידות להיות שס לא יתנה עירוז קמ"ל דמהני ועוד מפרש ר"י דמעיקרא נמי הוה איירי' בסקפיות של שני בני אדם ועי' עירוז קאמר דמטלטלין מוז לזו ואפ"ה פריך פשיטא דמהני עירוז ולהכי כשאין קשורות אין מטלטלין דלא מהני חללי התם עירוז^[2] ומסיק לא נצרכא אלא לערז ולטלטל ואפילו נפסקו כיון דחזרו ונתקשרו וכדתינא כו': **נפסקו** נאסרו. ולא דמי לעירז דרך הפתח ונתתם דאמר רב הונא ורבי יהודה בסקפ"ק דעירוזין (דף זי.) דשבת הואיל והותרה הותרה דהכא כיון דנפסקו הוי כאלו הוי רה"ר צנייהם ואס עירזו ג' בתים (צנייהם) ונפל האמנעי ונעשה רה"ר פשיטא דלא אמרינן הואיל והותרה הותרה: **כי** איתמר דרב נחמן **אמזיר** איתמר. והא דקמי חזרו להיתרן הראשון אף בנזיר לא לגמרי חזרו להיתרן הראשון לטלטל אלא דהו רה"י דלורייתא ומיהו אסקפיות לא א"ש דכלא חזרו ומתקשרו רה"י דלורייתא ור"ת מפרש דחזרו להיתרן הראשון אפילו אמזידין ור"ג דאמר דנמזיד לא הוי מחיזה אלא לזרוק ולא לטלטל^[3] היינו שעי' המחיזה נעשה רה"י אלן ספיות דכלאו הכי הו רה"י כי קשרו אפילו מוזד שרי

לטלטל ומחללות הפרסות צרה"י איירי שיש מחללות מפסקות צין שמי חלרות^[4] נתגלגלו נאסרו^[5] שזה הן כחצר אחת והם עירזו שנים חזרו ונפרשו חזרו להיתרן הראשון^[6] ומטלטלי אלו לכאן ולאו לכאן והא דקאמר שכל מחיזה הנעשה בשבת שמה מחיזה טעמא קא יתיב למילתיה דאפילו^[7] היכא דעי' המחיזה נעשה רה"י הוא מחיזה או לזרוק או לטלטל כ"ש מחיזה זו שאינה עשויה אלא^[8] להמיר עירוז כבתולה דהוא מחיזה^[9] ומסיפא דקמי שכל מחיזה הנעשית בשבת כו' פריך לר"י^[10] וההיא דכל גגות (עירוזין דף נג.) כותל שבין שמי חלרות נאכל ואיכא דשרי התם לטלטל עד עיקר מחיזה לא לאת זכור דהתם איירי שלא היה האל צית אחד בצנר או אחד בחצר זה אלל הכא כשיש רבים כלן וכאן אמרינן נתגלגלו נאסרו וז"ע בשמעתא דדירזין (א) הבאין בשבת (עירוזין סט) דאמר שבת הואיל והותרה הותרה:

קשורה בדבר המעמידה מביא דה טומאה. פי' בקונטרס כגון שראשו אחד צהאל המת^[1] ולא יתכן חדא דמאי קאמר לאפוקי מדשמואל מה שייכא הא לדשמואל^[2] דהתם הוא משום חרב הרי הוא כחלל^[3] ולא משום קשירה^[4] ועוד אמאי קמי קשרה^[5] אפילו השלשלת מונחת על הספינה צלא קשירה טמאה ועוד דלישמעיא^[6] צהדיא דחרב הרי הוא כחלל ולשון הצאת טומאה נמי לא שייך בכה"ג^[7] ונראה לרבינו שמואל דלא גרסין מציא לה את הטומאה אלא מציאה את הטומאה^[8] ומשנה היא צפ"ח דאהלות (משנה ה) ורישא דתך צבא קמי אלו לא מציאין ולא חוצצין הורעים והעוף הפורח וטלית המנפנפת וספינה שהיא שטה על פני המים פירוש שאם יש מתחתיה מת מזד אחד וטהרה מזד אחד אינה מציאה טומאה מזד זה לזד אחר דלא חשיבי אהל כיון שמנענעים תמיד^[9] וקמי דאס קשרה בדבר המעמידה^[10] מציאה את הטומאה^[11] ומפרש שמואל והוא שקשרה בשלשלות של צרול ולא דוקא נקט של צרול אלא כלומר שקשורה בחזוק עד שאינה כמו אפילו מחיזה של צרול אינה מפסקת (סוטה דף נח:) וכמו נכסי לאן צרול (ב"ק דף פט.) לפי שהן באחריותו וקשים כצבול ול"ג לענין טומאה הוא דכתיב צחלל חרב חרי הוא כחלל ושיצוט הוא אלל משום דנקט שלשלאות של צרול טעו לומר דטעמא משום דחרב חרי הוא כחלל אלל גרסין ה"מ לענין טומאה דזענין אהל שיהא נח לגמרי אלל גבי שבת שהטעם הוא משום רשות אחת בחוט הסרבל סגי^[12]:

הזורק פרק אחד עשר שבת

אלא צמים. כגון גזוטרטא שהיא למעלה מן היס דתנן בעירוזין (דף פז.) דעושה מחיזה תלויה סביב וממלא וכן צור שבין שמי חלרות וחלקו במחיזה תלויה מלמעלה ממלא זה מכאן וזה מכאן ואף על פי שלא עירזו (שם דף פז.) הא **אינא** **צקיעס** דגיס. גבי גזוטרטא. כך

נראה שט"ה זו צעיני. ועל מה שפירשו רבנאי תמהתי [שהם פירשון דהאי מידי איריא התם משום דהוה ליה מחיזה שהגדיים צוקיעס צה רב יוסף קא מהדר ליה לאצי הכי מידי איריא תך דעמוד לדהכא התם משום דהוי מחיזה שהגדיים צוקעין צה וצריכה לגוד אחית הלכך אמרינן צה גוד אחית אלל גבי ספינה דליכא בקיעת גדיים לא אמרינן גוד אחית ותמהתי אס אמרו רבנאי כן דאי אפשר לאומרו דהא צפ"ק דעירוזין במרי דוכתי (דף ק: ודף טז.) אמרינן בקיעת גדיים לעצוי גוד אחית דלא לימריה במחיזה תלויה והכא היכי אמרינן דמהני גבי גוד אחית ועוד מאי דוחקיה דרב יוסף לשנויי הכי נימא ליה הא מני רבי יוסי צרבי יהודה היא ואצי גופיה מאי מומיז ליה ואת לא תסבדא הא ודאי רבי יוסי צרבי יהודה היא דהא חזינן דהכמים פוטרים גבי טרסקל אלל ע"כ האי מידי איריא מסקנא דמילתיה דאצי היא ולמימר דרצנן קאמרי לה דלא דמיא לטרסקל אלל לספינה: **פשיטא**. דמטלטלין: לא **נצרכא**. מטלטלין דמתני' אלל לטלטל מוז לזו דרך צילית קטנה שבין שמי הגדולות ואע"פ שאינה קשורה יתרת עיי' קשירת שמים החילונות ולא חיישינן דילמא מישתקלא מצנייהו וקא מטלטל דרך חויר כרמלית: **ציזית**. היינו ציזיתאם דלעיל^[1]: **משא**. כלומר רצינו דדורו כמשה דדורו: **שפיר קאמרם**. צתמיה: מוז לזו סנן. משמע שאין אחרת מפסקת ליכנס צה המטלטל הזה: **לערב**. הא אשמועינן צמתימין דאפילו שמי הספיות לשני בני אדם שזריכין לערב מערבין ומטלטלין: **נפסקו**. צטל העירוז מפני שנפרדות: **שוגגין**. שגגת שבת או שגגת מלאכות: **מוטעין**. מתעסקין דצבר אחר לקושרו ונקשר זה: **מחללות הפרוסות**. ועשו מחילות הרצה ושצמו יחידים צהן זה צוז וזה צוז: **לא שנו**. דשמה מחיזה: **אלא לזרוק**. לחייב הזורק מתוכה לרה"ר או להפך: **אלל לטנטל**. להיות מותר לטלטל בתוכה אסור מדצריהם: **אמזיד איסמר**. ומשום קנסא ודקמי מתני' חזרו להיתרן הראשון אשוגגין ואנוסין ואשמוטעין קאי וכי קמי מוידין אשמה מחיזה קאי ולזרוק כרז נחמן: **בחוט הסרבל** שקושרין צו את צית הצואר שקורין מונטי"ל: **לשעמידן**. שלא יתפרדו: **לאפוקי מדנפשיה**. ממילתא דאמר צעלמא דזענין שלשלאות של צרול ואשמועינן הכא דלא צעינן כי התם: **קשרה**. לספינה: **דצבר המעמידה מציא לה טומאה**. אס היה ראשו אחד קשור צהאל התם מציא טומאה לכלים שצקפינה ולספינה עזמה כגון ספינת הירדן שמקבלת טומאה כדאמרינן (לעיל דף פג.): **ואמר שמואל והוא שקשרה שלשלאם של צרול**. האי קשרה דצבר המעמידה שלשלת של צרול הוא כדמפרש טעמא ואזיל כלומר קשרה דצבר שרגילין להעמידה צו דהיינו שלשלת מציא טומאה שמטמאה את הספינה " להיות אצ הטומאה: **דצבר שאינו מעמידה**. כלומר שאינו רגיל להעמיד צה כגון מידי דלאו מתכות אין מציא לה טומאה דאילו ספינה לא מיטמאה מממת אותו כלי להיות אצ הטומאה אלל ראשון לטומאה ואינה מטמאה כלים שבתוכה. ואשמועינן שמואל הכא דהאי קשורות דמתניתין אף על גב דצבר המעמידה זענין כל שהוא מעמידה לענין שבת כשר ולא דמי למעמידה דהתם: **מתני'**

אחרת מפסקת ליכנס צה המטלטל הזה: **לערב**. הא אשמועינן צמתימין דאפילו שמי הספיות לשני בני אדם שזריכין לערב מערבין ומטלטלין: **נפסקו**. צטל העירוז מפני שנפרדות: **שוגגין**. שגגת שבת או שגגת מלאכות: **מוטעין**. מתעסקין דצבר אחר לקושרו ונקשר זה: **מחללות הפרוסות**. ועשו מחילות הרצה ושצמו יחידים צהן זה צוז וזה צוז: **לא שנו**. דשמה מחיזה: **אלא לזרוק**. לחייב הזורק מתוכה לרה"ר או להפך: **אלל לטנטל**. להיות מותר לטלטל בתוכה אסור מדצריהם: **אמזיד איסמר**. ומשום קנסא ודקמי מתני' חזרו להיתרן הראשון אשוגגין ואנוסין ואשמוטעין קאי וכי קמי מוידין אשמה מחיזה קאי ולזרוק כרז נחמן: **בחוט הסרבל** שקושרין צו את צית הצואר שקורין מונטי"ל: **לשעמידן**. שלא יתפרדו: **לאפוקי מדנפשיה**. ממילתא דאמר צעלמא דזענין שלשלאות של צרול ואשמועינן הכא דלא צעינן כי התם: **קשרה**. לספינה: **דצבר המעמידה מציא לה טומאה**. אס היה ראשו אחד קשור צהאל התם מציא טומאה לכלים שצקפינה ולספינה עזמה כגון ספינת הירדן שמקבלת טומאה כדאמרינן (לעיל דף פג.): **ואמר שמואל והוא שקשרה שלשלאם של צרול**. האי קשרה דצבר המעמידה שלשלת של צרול הוא כדמפרש טעמא ואזיל כלומר קשרה דצבר שרגילין להעמידה צו דהיינו שלשלת מציא טומאה שמטמאה את הספינה " להיות אצ הטומאה: **דצבר שאינו מעמידה**. כלומר שאינו רגיל להעמיד צה כגון מידי דלאו מתכות אין מציא לה טומאה דאילו ספינה לא מיטמאה מממת אותו כלי להיות אצ הטומאה אלל ראשון לטומאה ואינה מטמאה כלים שבתוכה. ואשמועינן שמואל הכא דהאי קשורות דמתניתין אף על גב דצבר המעמידה זענין כל שהוא מעמידה לענין שבת כשר ולא דמי למעמידה דהתם: **מתני'**

סיפא
י.ו. התיסק אדעתין לדמיינוהו ולמיבעי בהא נמי שלשלת של צרול כי התם. מי הרי"ן. י.ו. שאין הספינה יכולה להיות טמא אלא עיי' שלשלת של צרול. מוס' הלא"ש. י.ו. אבל הכא הותר הטלטול תלויו בקשירה. מוס' הלא"ש. כ. גבי ספינה. מוס' הלא"ש. כז. דאין הלישון הזה בשום מקום בנגיעה אלא במביא דרך אהל. רש"י. כ. ופירש ד"ל כגון שיש טומאה וכלים תחת הספינה, ומשום הכי צעינן קשרה בדבר המעמידה לפי שאין תורת אהל להביא את הטומאה לכלים שתחתיה אלא כשהוא קבוע אבל באינו קבוע לא. מי הרי"ן. ולא לענין טומאת ספינה איירי דספינה טהורה בים כדרבנן. ריע"א. כג. ובעי דומיא דהאל דוקא שהוא קבוע גמור. שטת להרי"ן. כד. להיות קבועה במקום אחד שאינו נדה לכאן ולכאן אז. ריע"א. כז. לכלים שתחתיה. ריע"א. כז. פי' דאיצטרך שמואל לאשמועין דלא תימא כי היכי דהתם בעינן שלשלת קשה כצבול דלהוי ספינה אהל קבוע הכי נמי לענין עירוב בעינן דליהוי אהל קבוע דאי לא לא תקינו בו עירוב, קמ"ל דהכא אקילו רבנן וכל שהן קשורות אפילו בחוט הסריבל מהני עירוב. ריע"א.

מסורת הש"ס

(א) גלות צה: סוכה לט. חולין ג.א. צ עירוזין כ. סה, א) אלהות פ"ח מ"ה [ע"ש], (ד) פסקים ד: יט: עט. מיר ג: חולין ג.א] (ס) רש"י מ"ו, (ו) [ע"א], (ז) להיות אצ הטומאה והספינה את הכלים שבתוכה דחרב ה"ה כחלל והוי אצי אצת הטומאה כל"ס ק"א רש"י,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כי איתמר וכו' ול"ע בשמעתא דדירזין. י"ב ספ"ק דעירוזין דף י"ז ע"א:

לעני רש"י

מונטי"ל [מנטי"ל]. גלימה.

רב נסים גאון

לא נצרכה אלא להחיר ביצית שביניהם. ביצית היא דוגית, כדגרסינן בפרק המוכר את הספינה [ב"ב דף עג] אמר רבא ביצית ודוגית חדא מילתא היא. ר' נתן דבבליא הוה קרי ליה ביצית כדאמרי אינשי רביצאאת דמישאן, סומכוס דבר ארעא דירשאל הוה קרי ליה דוגית, כדכתיב [שמואל ד] ואחריהם בסירות דוגה, מחרגינין ובתוכן בדוגית ציארין.

רבינו הגנאל

וכיון דרב אשי מסייע ליה [לאצי] ואצי (ורב) [לרב] נחמן, ש"מ שאפילו אין בספינה בחפות משלשה ארבעתן], מותר לטלטל בכל הביצית, ספיות קשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו כו'. אמרינן [גלה] פשיטא. ואוקמו רב ספרא לא נצרכה אלא לערב לטלטל מזו לזו, ודוקא קשורות אבל מוקפות לא, ותיאז נמי הכי. וסלקא דכל מצינה שעשית בין בשוגג בין במזיד שמה מחיזה. היכא דאיצטרידא מחיזה בשבת, מותר לזרוקא אליה ואסור לטלטל שם. [אבל היכא דאיצטרידא מחיזה בשוגג מותר לזרוק ולטלטל שם]. ומפורש בעינין פסין לענין יבשו מים בשבת ובאו מים בשבת. וספיהה קשורה בחבורה דבר שיהא יכול להעמיד, עד דמיקטין בדבר שיכול להעמידה, ואפילו בחוט הסריבל יכול להעמידה הרי הוא מותר. אבל לענין טומאה, פי' שמואל אם הן ספיות קשורות בשלשלת של צרול ממש שהיא חתוכה, נוגע בשלשלת זו מת, מכיאה הטומאה בספינה האחרות, בכיוון ששוגג בה המת נעשת כמת עצמו, דקיי"ל חרב חרי הוא כחלל. פי' את דתת במסכת אהלות [פ"ג מ"ח] קשר את הספינה אחרת, נמצאו שתי הספיות קשורות זו עם זו בשלשלת. שלשלת זו הנוגעת במת נעשת כמת עצמו, דקיי"ל חרב חרי הוא כחלל לפיכך מכיאה את הטומאה בספינה האחרת.

(א) עיי' בל"י סלכות ע"ש את ה' שתיא לשון ר"מ ונתיאר.

לו א מיי פטרי מה' שבת הלכה י:

לז ב מיי פ"ג מה' עירוזין הלכה כה סנה עשין א: לח ג ד מיי פטרי מה' שבת הל' כב טושיע א"ס סי' שסב סעיף ג: לב ה מיי פ"ג מה' טומאת חלת ה':

תורה אור השלם

1 וכל אשר יגע על פני השדה בחבל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יקטא שבעת ימים: במדבר יט טז

מוסף רש"י

משוה. יקרא דמשה קא משתבע [ביציה לז]: א: גדול הדור [סוכה טז] א: תלמוד תסס [חורין צב]. אלא לזרוק. למומא [שורבין כה]. שחורק מהיר' לתוכה מיין, דמלחוייתא ודאי מחיזה היא, אבל לטלטל אסור. דרבנן גזר עליה מרב לחלל, אמזיר איתמר. וקנסא קנסיה אלל שוגג מומא, והא דנעשית מלחיה כל שכן דמותי' [טס], חרב חרי הוא כחלל. קיש דמר כחלל, ממסת שגגת צמת חרי הוא אלא צמות הטומאה כמת עצמא, ושגגת צממא מת חרי הוא אצ הטומאה כמותא, גזירת המכני הוא כמתסת אלל טומאה מת ולא אלל שאר טומאות [פסחים יז: ועיי' ט"ו טס]. טומאות של מת הלאותיט לטמא כלל, כגון מת וטונע צו, דהוי מציא אצ הטומאה, אס נגע בסיס ממתו נעשה כיוא צו, ואס נגע צמת חרי אצי אצת הטומאה, ואס צממא מת נגע הו א צו [חורין ג].

מוסף תוספות

א. דדיר יחד. מוס' הלא"ש. ב. דלא תקנו חכמים עירוב אלא בבתימ הקבועים זה אצל זה אבל בספיות. מוס' הלא"ש. ג. רבא. מוס' הלא"ש. ד. ולהכי קאמר להחיר ביצית שביניהם עיי' עירוב שני הספיות. מוס' הלא"ש. ה. בעלמא איתמר אמציהה הנעשית במזיד ולא אחר ברייתא. מוס' הלא"ש. ו. ואבא דהביא תך ברייתא הכא אמילתא דרב ספרא דמתיי לערב ולטלטל אפי' נפסקין וחזרו ונתקשרו פריך עלה מרב נחמן. מוס' הלא"ש. ז. דברייא. מוס' הלא"ש. ח. כעין בתים זו אצל זו, מוס' הלא"ש. ט. עירוזין מטלטלין מזו לזו. מוס' הלא"ש. י. פירוש אב עירב שנים וסמכו על מציאותה. משנייהם, שביניהם, כשנגלגלו נאסרו כמו שתי חצירות שנפרצו זו לתוך זו. מוס' הלא"ש. י. דהו כשתי חצירות. מוס' הלא"ש. יא. בעלמא. מוס' הלא"ש. יב. להטיר אסור דירזין של שתי חצירות. מוס' הלא"ש. יג. הילכך חזרו להיתרן הראשון אפי' מוידין, דלא שייך למילתיה דרב נחמן כלל דרב נחמן לא איירי אלא בעושה מחיזה לרשות הרבים שעל ידה נעשית רשות היחיד אבל הכא בלא הן מחיזה רשות היחיד היא והמחיצה אינה באה אלא לטלק הדירזין. מוס' הלא"ש. יד. דמשמע אפי' במזיד ולטלטל דומיא דלעיל. מוס' הלא"ש. יז. ומשני דרב נחמן אמזיר איתמר ומשום קנסא וברייאא בשוגג. מוס' הלא"ש. יט. ופירש ד"ל כגון שיש טומאה וכלים תחת הספינה, ומשום הכי צעינן קשרה בדבר המעמידה לפי שאין תורת אהל להביא את הטומאה לכלים שתחתיה אלא כשהוא קבוע לא. מי הרי"ן. ולא לענין דאיצטרך שמואל לאשמועין דלא תימא כי היכי דהתם בעינן שלשלת קשה כצבול דלהוי ספינה אהל קבוע הכי נמי לענין עירוב בעינן דליהוי אהל קבוע דאי לא לא תקינו בו עירוב, קמ"ל דהכא אקילו רבנן וכל שהן קשורות אפילו בחוט הסריבל מהני עירוב. ריע"א.